

27.4.2009

6/421/2009

Yrkespedagogiska lärarhögskolor och yrkesutbildningsanordnare
som ordnar fortbildning i arbetslivskompetens för lärare

GRUNDER FÖR FORTBILDNING I ARBETSLIVSKOMPETENS FÖR LÄRARE

Utbildningsstyrelsen skickar bifogat till ert förfogande de förnyade grunderna för fortbildning i arbetslivskompetens för lärare (25 sp). Grunderna ska tas i bruk senast i den fortbildning i arbetslivskompetens för lärare som inleds efter 1.8.2009.

Direktör

Sirikka-Liisa Kärki

Undervisningsrådet

Marja Hollo

BILAGA

Grunder för fortbildning i arbetslivskompetens för lärare 25 sp

GRUNDER FÖR LÄRARFORTBILDNING I ARBETSLIVSKUNNANDE
25 sp

INNEHÅLL

INLEDNING

1. SYFTET MED FORTBILDNINGEN I ARBETSLIVSKUNNANDE FÖR LÄRARE OCH
STUDIERNAS UPPBYGGNAD

2. STUDIERNAS MÅL

2.1 Arbetslivsinriktad yrkesutbildning 6 sp

2.2 Bedömning av inläring och kunnande 6 sp

2.3 Arbetslivssamarbete och verksamheten på arbetsplatser 6 sp

2.4 Branshutveckling och företagsamhet 7 sp

3. FINANSIERING OCH GENOMFÖRANDE AV UTBILDNINGEN

BILAGA

DIPLOM ÖVER ARBETSLIVSKUNSKAP FÖR LÄRARE

MODELL TILL DIPLOMETS INNEHÅLL

MODELL TILL DIPLOMETS BILAGA

INLEDNING

Samarbetet mellan yrkesutbildning och arbetsliv har under de senaste åren ökat och blivit mångsidigare. De senaste tio åren har inläring i arbetet utgjort en väsentlig del av den yrkesinriktade grundutbildningen. Erfarenheterna har varit mycket positiva och de kvantitativa målen har nåtts. Inläring i arbetet är fortfarande en stor utmaning när det gäller att förbättra yrkesutbildningens kvalitet så att den uppfyller arbetslivets krav bättre. För att inläringen på arbetsplatsen skall hålla en hög kvalitet krävs ett gott samarbete och fungerande samarbetsnätverk mellan utbildningsanordnarna, läroinrättningarna och arbetsplatserna.

Yrkesproven har varit i användning i alla läroplansbaserade, yrkesinriktade grundläggande examina sedan 1.8.2006. Yrkesproven skall anordnas i samarbete med representanter för arbetslivet, i autentiska arbetsmiljöer och främst i anslutning till studier på en arbetsplats. Utvecklingen, organiseringen, handledningen och bedömningen av yrkesproven förutsätter nya kunskaper och samarbetsfärdigheter av lärarna.

Arbetslivet och utbildningsbehoven förändras kontinuerligt. Den tekniska utvecklingen går framåt och produktions- och arbetsmetoderna samt organisationsstrukturerna i arbetslivet lever. Kunskapen om olika yrkesområden och yrkespraxis utvecklas snabbt. Utbildningsbehoven och förväntningarna på yrkesutbildningen förändras hela tiden. Det är viktigt att läraren följer med sin tid och kan se in i framtiden. Det förutsätter att läraren målinriktat deltar i fortbildning och utvecklar sig själv.

Kompletterande studier i arbetslivskunnande (25 sp) erbjuder lärare och undervisningspersonal som arbetar med grundläggande yrkesutbildning en möjlighet att skaffa sig fortbildning. Utbildningen består av fyra studiehelheter: arbetslivsinriktad yrkesutbildning, bedömning av inläring och kunnande, arbetslivssamarbete och verksamhet på arbetsplatser samt branschutveckling och företagsamhet. I utbildningen ingår en minst två månader lång arbetslivsperiod med målinriktade och handledda studier och utveckling av arbetslivssamarbete. Arbetslivsperioden för lärare kan avläggas i en eller flera etapper, som dock bör vara tillräckligt långa.

Utbildningen ger utbildningsanordnaren redskap att nätverksansluta sig målinriktat samt upprätta och utveckla samarbete med arbetslivet i regionen. Genom samarbete mellan läroinrättningen och arbetslivet förstärks den yrkesinriktade utbildningens arbetslivsinriktning, kvalitet och effektivitet.

En yrkesinriktad grundexamen kan avläggas antingen inom den läroplansbaserade utbildningen eller inom systemet med fristående examina. Examensgrunderna för läroplanen och för den fristående examen är ett och samma dokument och vardera sättet att avlägga grundexamen ger färdigheter för samma slags uppgifter i arbetslivet. Då ofta samma lärare arbetar inom båda utbildningsformerna är det viktigt att de är förtrodda med de centrala dragen i dessa.

1. SYFTET MED FORTBILDNINGEN I ARBETSLIVSKUNNANDE FÖR LÄRARE OCH STUDIERNAS UPPBYGGNAD

Utbildningen i arbetslivskunnande för lärare erbjuder lärare och undervisningspersonal en möjlighet att komplettera, utvidga och fördjupa sitt kunnande om arbetslivet. Utbildningen ger utbildningsanordnaren redskap att nätverksansluta sig branschriktat samt upprätta och utveckla samarbete med arbetslivet i regionen. Genom samarbete mellan läroinrättningen och arbetslivet förstärks den yrkesinriktade utbildningens arbetslivsriktning, kvalitet och effektivitet.

Fortbildningen i arbetslivskunnande för lärare (25 sp) består av fyra delar.

1. Arbetslivsinriktad yrkesutbildning	6 sp
2. Bedömning av inläring och kunnande	6 sp
3. Arbetslivssamarbetet och verksamheten på en arbetsplats	6 sp
4. Branscutveckling och företagsamhet	7 sp

De fyra delarna ger den studerande olika synvinklar på anordnandet och genomförandet av arbetslivsinriktad utbildning, bedömningen av den studerandes inläring och kunnande, verksamheten på arbetsplatsen, arbetslivssamarbetet samt på utvecklandet av företagsamhet och lärarens egen bransch. Målet är att de tillsammans skall utgöra en helhet som förbättrar lärarens färdigheter att utveckla yrkesutbildningen och undervisningen tidsenligt och enligt kraven på yrkesskicklighet.

De enskilda delarna kan fullgöras i vilken ordning som helst, flexibelt som flerformsstudier. Delarna kan ges olika tyngd beroende på deltagarens tidigare kunnande som kan erkännas.

För deltagarna i utbildningen utarbetas en individuell studieplan av vilken också bör framgå hur tidigare inhämtat kunnande skall identifieras, erkännas och bedömas. Kunnande kan erkännas antingen i sin helhet eller delvis. Vid behov fastställs också ersättande prestationer och sätten att avlägga dem.

Som intyg över det avlagda fortbildningsprogrammet på 25 studiepoäng ges deltagaren ett **diplom i arbetslivskunskap**, och som bilaga till diplommet ett sammandrag av prestationerna i de delar som ingår i studierna (bilaga 1). Diplomet utfärdas av den utbildningsorganisation som ansvarar för genomförandet av den sista delen av studierna. Betygen över delprestationerna utfärdas av den utbildningsanordnare som har genomfört respektive del.

2. STUDIERNAS MÅL

2.1 Arbetslivsinriktad yrkesutbildning 6 sp

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Läraren</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar lagstiftningen om yrkesinriktad utbildning och känner till likheterna och skillnaderna mellan den och lagstiftningen om yrkesinriktad vuxenutbildning • behärskar examensgrunderna för yrkesinriktad utbildning och övriga bestämmelser, föreskrifter och rekommendationer samt ansvarar för att den egna verksamheten följer dessa. 	<p>Läraren</p> <p>Kännedom om och iakttagande av lagstiftningen</p> <ul style="list-style-type: none"> • anordnar stadgeenlig utbildning i samarbete med närings- och arbetslivet • ser till att yrkesutbildningen motsvarar arbetslivets krav och att den är högklassig och tidsenlig. <p>Kännedom om och iakttagande av övriga bestämmelser, föreskrifter och rekommendationer</p> <ul style="list-style-type: none"> • iakttar gällande examensgrunder för yrkesinriktad utbildning samt övriga bestämmelser, föreskrifter och rekommendationer. <p>Iakttagande av förändringar i lagstiftning, bestämmelser, föreskrifter och rekommendationer</p> <ul style="list-style-type: none"> • vet hur förändringarna i ifrågavarande lagstiftningar, bestämmelser, föreskrifter och rekommendationer ska iakttas och handlar på det sätt som förändringarna förutsätter.
<ul style="list-style-type: none"> • känner till huvuddragen i de olika sätten att avlägga yrkesinriktade grundexamina (som yrkesinriktad grundutbildning, fristående examen och som läroavtal). 	<ul style="list-style-type: none"> • kan för arbetslivets representanter redogöra för skillnaden mellan att avlägga en grundexamen som yrkesinriktad grundutbildning och som fristående examen.
<ul style="list-style-type: none"> • kan anordna och genomföra inläring i arbetet • samarbetar med representanter för arbetsplatserna. 	<p>Sakkännedom om anordnande och genomförande av inläring i arbetet</p> <ul style="list-style-type: none"> • planerar i samarbete med arbetsplatsernas representanter hur inläringen i arbetet skall genomföras, handleder den studerandes inläring i arbetet och utvärderar den studerandes kunskaper samt ser till att kvaliteten på inläringen är god • beaktar arbetshälsa- och arbetarskyddsfrågor i planeringen och genomförandet.

<ul style="list-style-type: none"> • behärskar en mångsidig användning av data- och kommunikationsteknik vid handledning av inläring i arbetet och i interaktion. 	<p>Sakkännedom om användning och utnyttjande av datateknik</p> <ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar modern data- och kommunikationsteknik vid handledning av inläring i arbetet • använder vid behov en virtuell handledningsmiljö som stöd för inläring i arbetet • uppdaterar sina kunskaper i datateknik.
<ul style="list-style-type: none"> • behärskar utvecklandet av kvaliteten på inläring i arbetet i samarbete med arbetsplatsens representanter. 	<p>Sakkännedom om säkring och utveckling av kvaliteten på inläring i arbetet</p> <ul style="list-style-type: none"> • utvärderar hur processen för inläring i arbetet har lyckats i förhållande till planerna samt bedömer utvecklingsbehoven • inhämtar respons om processen för inläring i arbetet från olika parter och utvecklar processen utgående från responsen.
<ul style="list-style-type: none"> • behärskar planering och genomförande av en arbetslivsinriktad läroplan och undervisning. 	<ul style="list-style-type: none"> • utarbetar i samarbete med arbetslivets representanter den examensinriktade delen av utbildningsanordnarens läroplan • planerar sin undervisning utgående från de studerande och arbetslivet.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Vid påvisandet av yrkesskickligheten för den här delen av utbildningen i arbetslivskunnande för lärare är det viktigt att den studerande visar sig behärska anordnande och genomförande av arbetslivsinriktad yrkesutbildning samt kvalitetssäkring och -utveckling.

Yrkesskickligheten påvisas i regel i lärarens egen organisation eller arbetsliv.

2.2 Bedömning av inläring och kunnande 6 sp

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Läraren	Läraren
<ul style="list-style-type: none"> • behärskar bedömningen av en studerande inom den yrkesinriktade grundutbildningen, vilket omfattar syftet och målen för bedömningen, att informera om bedömningen, identifiera och erkänna den studerandes kunskaper, omvandla vitsord, bedöma 	<p>Sakkännedom om bedömning av inläring och kunnande</p> <ul style="list-style-type: none"> • handlar enligt stadgar och övriga bestämmelser om bedömning av studerande • informerar innan studierna inleds de studerande och alla som deltar i

<p>inläring och kunnande, fastställa vitsord, förvara bedömningsmaterial, göra en nybedömning och höja vitsord, rätta en bedömning, betyg, bedöma studerande inom specialundervisningen samt invandrarstuderande och studerande med främmande språk- och kulturbakgrund.</p>	<p>bedömningen om hur principerna för bedömningen skall tillämpas</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder bedömningsmetoder som underlättar identifiering av kunnande samt erkänner den studerandes kunskaper och omvandlar vitsord vid behov • bedömer den studerandes inläring och kunnande utgående från kriterier • planerar, genomför och bedömer yrkesproven i samarbete med arbetsplatshandledaren • ger vitsord utgående från en bedömning av kompetensen, förvarar bedömningsmaterialet och vet på vilka grunder en nybedömning bör göras, ett vitsord höjas och en bedömning korrigeras • utfärdar examensbetyg och övriga intyg enligt gällande författningar • identifierar skillnader i bedömningen av special- och invandrarstuderande samt studerande med främmande språk- och kulturbakgrund så att hon/han vid behov kan utvärdera dessa olika grupper.
<ul style="list-style-type: none"> • identifierar sätten att bedöma kunskaperna i olika examenssystem. 	<ul style="list-style-type: none"> • kan för arbetslivets representanter redogöra för hur bedömningens av kunskaper skiljer sig i de olika sätten att avlägga yrkesinriktade grundexamina (som yrkesinriktad grundutbildning, fristående examen och som läroavtal).
<ul style="list-style-type: none"> • behärskar användningen av en personlig studieplan som redskap för stöd och handledning av den studerandes inläring • förstår hela individualiseringsprocessen inom vuxenutbildning. 	<p>Sakkännedom om utarbetande av individuella studieplaner</p> <ul style="list-style-type: none"> • utvärderar den studerandes inlärningsprocess med hjälp av en personlig studieplan och identifierar eventuella utvecklingsbehov på basis av den • kan för arbetslivets representanter redogöra för skillnaden mellan en personlig studieplan och individualisering.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Vid påvisandet av yrkesskickligheten för den här delen av utbildningen i arbetslivskunnande för lärare är det viktigt att den studerande visar sig behärska bedömningen av inläring och kunnande och känner igen likheter och skillnader mellan dessa i de olika sätten att avlägga grundexamina.

Yrkesskickligheten påvisas i personens egen läroinrättning eller, i samarbete med arbetslivet, på arbetsplatser där de studerande genomför perioder av inläring i arbetet.

2.3 Arbetslivssamarbetet och verksamheten på en arbetsplats 6 sp

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Läraren</p> <ul style="list-style-type: none"> • upprätthåller en tidsenlig yrkesskicklighet i sin bransch • behärskar den centrala finländska arbetshälso- och arbetarskyddslagstiftningen samt specialförordningarna inom sin bransch. 	<p>Läraren</p> <p>Deltagande i en minst två månader lång arbetslivsperiod för lärare</p> <ul style="list-style-type: none"> • utarbetar på förhand en plan för genomförande av en arbetslivsperiod som utgår från individuella mål men också beaktar arbetsplatsens och den egna läroinrättningens behov • gör efter arbetslivsperioden en rapport över sina erfarenheter • uppdaterar sin yrkeskompetens och utvecklar sitt arbetslivskunnande genom att arbeta i företag eller arbetsgemenskaper inom sitt utbildningsområde • utvecklar i sin undervisning sådana praktiska färdigheter som behövs vid inläring i arbetet och vid avläggande av yrkesprov • utvecklar och utvärderar sina kunskaper i arbetshälsa och arbetarskydd, inbegriper dem i sin undervisning och överför dem till sin arbetsgemenskap • utvärderar vid behov arbetsplatsen med tanke på arbetshälsan och arbetarskyddet.
<ul style="list-style-type: none"> • bekantar sig med arbetsplatsens verksamhet under sin arbetslivsperiod. 	<ul style="list-style-type: none"> • sköter de arbetsuppgifter som finns på arbetsplatsen • sätter sig in i de arbetsprocesser, arbetsmetoder, redskap och material som används på arbetsplatsen • bekantar sig med arbetarskyddsverksamhetens

	<p>organisering på arbetsplatsen, ansvarsfördelningen inom arbetarskyddet samt med arbetarskyddspersonalens verksamhet</p> <ul style="list-style-type: none"> • utvärderar arbetarskyddsverksamheten genomförande i praktiken • fördjupar sig i arbetsplatsens arbetarskydd och i arbetarskyddsdokumenterna (speciellt bedömning av faror och risker i arbetsmiljön samt övriga program, planer och kartläggningar i anknytning till arbetarskyddet och arbetshälsan) samt sätter sig in i hur de används på arbetsplatsen och i den egna verksamheten • utvärderar programmens, planernas och kartläggningarnas tidsenlighet och hur de genomförs tillsammans med arbetsplatsens representanter.
<ul style="list-style-type: none"> • främjar samarbetet mellan läroinrättningen och arbetsplatsen. 	<ul style="list-style-type: none"> • utvecklar tillsammans med arbetsplatsens representanter en planering och ett genomförande av undervisningen från ett arbetslivsperspektiv • utvecklar tillsammans med arbetsplatsens representanter anordnandet och genomförandet av inläring i arbetet • stöder arbetsplatshandledaren i planeringen av yrkesprov och utbildningsperioder på arbetsplatsen, i handledning och bedömning av de studerande samt i säkring av kvaliteten.
<ul style="list-style-type: none"> • utvecklar sin kompetens som inskolare och utbildare av arbetsplatshandledare. 	<ul style="list-style-type: none"> • stöder arbetsplatshandledaren gällande den studerandes inläring, genomförandet av handlednings- och utvärderingssamtal samt i hanterande av utmanande handledningssituationer • planerar inskolning och utbildning av arbetsplatshandledare vad gäller både innehåll och metoder • arbetar tillsammans med arbetsplatshandledare i autentiska handledningssituationer.

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Vid påvisandet av yrkesskickligheten i denna del av utbildningen i arbetslivskunnande för lärare är det viktigt att den studerande visar sig behärska det arbetslivskunnande som behövs i den yrkesinriktade grundutbildningen. Arbetslivsperioden för lärare avläggs på en arbetsplats i hemlandet eller utomlands. Den kan avläggas i en eller flera etapper.

2.4 Branschutveckling och företagsamhet 7 sp

a) Krav på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Läraren</p> <ul style="list-style-type: none"> • behärskar utvecklingen inom det egna utbildnings- eller studieområdet • kan sitt arbete beakta utmaningarna i en föränderlig arbetsmiljö. 	<p>Läraren</p> <p>Sakkännedom om utvecklingsarbetet inom det egna utbildnings- eller studieområdet</p> <ul style="list-style-type: none"> • sätter sig in i den senaste utvecklingen inom sin egen bransch • fördjupar sina kunskaper inom branschen i samarbete med arbetslivet • utvecklar sin sakkunskap som handledare, utvärderare, expert inom den egna branschen och som utvecklare av sitt eget arbete • använder sin kompetens vid planering och genomföring av undervisningen.
<ul style="list-style-type: none"> • utnyttjar nätverk i sitt arbetslivssamarbete och ingår i nätverk inom sin egen bransch, inom sin region eller med aktörerna för arbetslivet på sin ort samt utvecklar sitt nätverksengagemang. 	<ul style="list-style-type: none"> • kompletterar sin kompetens via samarbete med andra • använder nätverk i sitt arbete och utnyttjar nätverksparternas kompetens • utnyttjar olika samarbetsparter i arbetslivet vid planering och genomförande av inläring i arbetet och vid avläggande av yrkesprov samt i sin undervisning • utnyttjar data- och kommunikationsteknik vid utveckling av nätverk.
<ul style="list-style-type: none"> • verkställer ett utvecklingsprojekt inom ramen för sin egen bransch/företagsamhet. 	<ul style="list-style-type: none"> • verkställer tillsammans med arbetslivet ett utvecklingsprojekt i anknytning till företagsamhet, en utredning och bedömning av framtida kunskapsbehov i en viss regional eller lokal bransch, utveckling av läroplanerna, teknologiprojekt eller något annat projekt.
<ul style="list-style-type: none"> • utvecklar sin företagarkompetens ur 	<ul style="list-style-type: none"> • klarlägger hur företagarkerksamheten

<p>företagsamhetens synvinkel (frivillig, intern eller extern) och med tanke på individen eller arbetslivet.</p>	<p>ser ut på arbetsplatserna inom den egna branschen</p> <ul style="list-style-type: none"> • använder sin kompetens vid planering och genomförande av undervisningen.
--	---

c) Sätten att påvisa yrkesskicklighet

Vid påvisandet av yrkesskickligheten för den här delen av utbildningen i arbetslivskunnande för lärare är det viktigt att den studerande visar sig behärska den utvecklingsverksamhet och ha de företagarkunskaper inom en viss bransch som behövs i yrkesutbildningen. Kunnande kan också visas i internationella projekt eller forskningsprojekt. Denna del kan delvis ersättas av en yrkes- eller specialyrkesexamen inom den egna branschen.

3. FINANSIERING OCH GENOMFÖRANDE AV UTBILDNINGEN

För genomförandet av utbildningen, godkännandet av studieprestationerna och utfärdandet av betyg ansvarar de utbildningsorganisationer som ordnar sådan fortbildning för undervisningspersonal som finansieras av Utbildningsstyrelsen. Utbildningen kan genomföras

- som en del av undervisningsväsendets personalutbildning
- som en del av nationella utvecklingsprojekt, till exempel utveckling av inläring i arbetet och stöd för verkställande av yrkesprov
- som en del av utvecklandet av utbildningsanordnarens egen personal
- inom projekt som finansieras av EU.

BILAGA

DIPLOM I ARBETSLIVSKUNSKAP FÖR LÄRARE

Som intyg över fortbildning i arbetslivskunnande för lärare (25 studiepoäng) ges ett diplom. Diplomet utfärdas av den utbildningsorganisation som har bekräftat den individuella verkställighetsplanen eller som ansvarar för genomförandet av den sista studiehelheten.

Diplomet skall innehålla

- den studerandes namn
- studiedelarnas namn och omfattning
- omnämmande om att Utbildningsstyrelsen har godkänt lärarfortbildningen
- den utbildningsorganisation som utfärdar diplomet
- underskrifter.

I en bilaga till diplomet specificeras var och när fortbildningen har genomförts och vilken organisation som utfärdar diplomet.

MODELL FÖR INNEHÅLLET I DIPLOMET

DIPLOM I ARBETSLIVSKUNSKAP

NN har slutfört

Fortbildning i arbetslivskunnande för lärare

I enlighet med grunderna för fortbildning i arbetslivskunnande för lärare (25 studiepoäng) som har godkänts av Utbildningsstyrelsen (x/2009).

Utbildningen omfattar följande delar

• Arbetslivsinriktad yrkesutbildning	6 sp
• Bedömning av inläring och kunnande	6 sp
• Arbetslivssamarbetet och verksamheten på arbetsplatsen	6 sp
• Branshutveckling och företagsamhet	7 sp

Utbildningsorganisationens namn

underskrift

underskrift

MODELL FÖR BILAGA TILL DIPLOMET

STUDIER I ARBETSLIVSKUNNANDE FÖR LÄRARE

personens namn (födelsedatum) har i fortbildning för undervisningspersonal med godkänt vitsord slutfört följande studiehelheter:

		Kunskaperna intygas av	
Arbetslivsinriktad yrkesutbildning	6 sp	utbildningsanordnare	datum
Bedömning av inläring och kunnande	6 sp	utbildningsanordnare	datum
Arbetslivssamarbetet och verksamheten på arbetsplatsen	6 sp	uppgifter och arbetsplats	period
		utbildningsanordnare	datum
Branschutveckling och företagsamhet	7 sp	utbildningsanordnare	datum

Som intyg över lärarens arbetslivskunnande utfärdar utbildningsorganisation N ett diplom över arbetslivskunskaperna.

datum

utbildningsföreståndarens underskrift och ställning

utbildningsproducentens underskrift och ställning